

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

A SCHENGENI FELKÉSZÜLÉS UTOLSÓ ÉVÉNEK RENDŐRSÉGI FELADATAI ÉS A SCHENGENI ÉRTÉKELŐ BIZOTTSÁG ELLENŐRZÉSÉNEK RENDŐRSÉGET IS ÉRINTŐ SZEMPONTJAI

A Schengeni Értékelő Bizottság által a magyar rendőrséget közvetlenül érintő ellenőrzéseken keresztül bemutatom a teljes jogú schengeni tagság eléréséhez szükséges ellenőrzési metódust. Kiemelem a rendőri együttműködés, az adatvédelem, a szárazföldi- és légi határok és a SIS/SIRENE értékelését, az ellenőrzés folyamatát és megállapításait. A dolgozatban részletesen ismertetem a rendőrség szerveinél végrehajtott ellenőrzések metodikáját, az ellenőrzések által érintett területeket és témaköröket.

Magyarország 2007. december 21-i hatállyal (a nemzetközi repülőtereink vonatkozásában 2008. március 30-án) a teljes jogú schengeni tagállamok közé tartozik. A hazánk és az egész Európai Unió számára is sikertörténetnek elkönnyvelt lépést megelőző eredményes felkészülést a csatlakozást követően sokan természetesnek veszik, azonban ez hatalmas munkaigényű és szerteágazó feladatok végrehajtását követelte Magyarországtól és közvetlenül a magyar rendőrségtől is.

Franciaország, Németország, Belgium, Hollandia és Luxemburg 1985-ben aláírták a Schengeni Egyezményt, a belső határainkon a határellenőrzések fokozatos megszüntetéséről. A célok elérése érdekében 1990-ben aláírták a Schengeni Egyezmény Végrehajtásáról szóló Egyezményt, amely 1993-ban lépett hatályba. Az Európai Unió tagállamai dönthettek arról, hogy tagjai kívának-e lenni vagy sem. Az 1999-ben hatályba lépő Amszterdami Szerződés az Európai Unió jogi és intézményi keretei közé emelte a schengeni együttműködést, és ezzel az Unióhoz csatlakozó államoknak kötelező átvenni a schengeni aquis-t. Ezt Magyarország is vállalta a csatlakozási tárgyalások során.

Korábban az Európai Unió tagállamai dönthettek arról, hogy tagjai kívának-e lenni a Schengeni Egyezménynek vagy sem. Azonban az 1999-ben hatályba lépő Amszterdami Szerződés az Európai Unió jogi és intézményi keretei közé emelte a schengeni együttműködést, és ezzel az Unióhoz csatlakozó államoknak kötelező átvenni a schengeni aquis-t. Ezt Magyarország is vállalta a csatlakozási tárgyalások során.

Magyarország és a vele együtt 2004. május 1-jén csatlakozott tagállamok tekintetében a Csatlakozási Okmányok kétlépcsős hatályba lépési mechanizmust írtak elő. Az I. kategóriás schengeni aquis-t már az EU csatlakozás dátumától alkalmazni kell. Ilyenek például a külső határokra vonatkozó előírások, bizonyos vízumrendészeti szabályok. A II. kategóriás schengeni normák csak a teljes jogú taggá válás időpontjától alkalmazhatóak, amelyek feltételezik a belső határokon az ellenőrzések megszűnését.

A 2003. évi a Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány 3. cikkének (2) bekezdése¹ határozza meg azt, hogy az új tagállamok értékelését követően kerülhet sor a schengeni normák teljes körű alkalmazására.

A tagság eléréséhez az új EU tagállamnak kérnie kell a Tanácstól a helyszíni schengeni értékelésnek lefolytatását. Az ellenőrzések átfogják a határellenőrzés, az adatvédelem, a vízumkiadás, a rendőri együttműködés és a SIS területeit, felméri, hogy megfelelő-e a jogi környezet, a végrehajtók ismerik-e a schengeni előírásokat, képesek-e azokat alkalmazni, rendelkezésre áll-e a szükséges intézményi háttér és eszközpark.

¹ http://eur-lex.europa.eu/hu/treaties/dat/12003T/pdf/hu015_l236.pdf

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

A schengeni joganyagot értékelő és megvalósítását felügyelő Állandó Bizottság felállításáról a Végrehajtó Bizottság 1998-ban határozattal döntött² a jövőre tekintve ez adott megbízást a Tanács által elfogadott értékelő programok alapján – szakértői csoportok által – megvalósuló ellenőrzéseknek³. A Tanács, a helyszíni ellenőrzést végző Schengeni Értékelő Bizottság jelentései alapján egyhangú határozattal dönt az érintett állam schengeni tagságáról.

Az értékelő bizottság a tagállamok (tagjelölt államok) szakembereiből áll, akik hazájukban is az adott területen látják el feladataikat és így rendelkeznek a megfelelő szakértelemmel és rutinnal. Magyarország felkészülésében is segítséget jelentett a korábban értékelő bizottsági feladatot ellátó magyar szakemberek tapasztalata.

Az új tagállamoknak a schengeni tagságra való felkészülését segítendő, az Európai Unió a Csatlakozási Okmányban létre hozta a Schengen Alapot, amelynek célja a felkészülés utolsó szakaszának pénzügyi támogatása.

Az értékelésre vonatkozó kérdőív 2005. évben történő megválaszolását követően a SIS alkalmazására való felkészültség ellenőrzésének kivételével 2006. év folyamán Magyarország schengeni értékelése lezajlott. Közülük a Rendőrséget közvetlenül is érintette februárban a rendőri együttműködés követelményrendszere teljesítésének ellenőrzése és márciusban az adatvédelem ellenőrzése.

2006. február 15-18-a között került végrehajtásra Magyarország (és párhuzamosan az ún. Visegrádi Együttműködés további három államának) schengeni rendőrségi együttműködésének értékelése. Az értékelő bizottság az alábbi helyszíneket/szerveket látogatta meg:

- Budapest, ORFK Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ, Nemzeti Nyomozó Iroda, BM Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat;
- Győr, Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság;
- Hegyeshalom-Nickelsdorf Közös Kapcsolattartási Szolgálati hely;
- Salgótarján, Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság.

A szervek állományának felkészültségét, megfelelő szintű felkészítését ellenőrizték a következő témakörökben:

- bűnüldözés és a rendőrség szervezete;
- országos hatáskörű bűnüldözési struktúrák;
- a nemzetközi együttműködés struktúrái;
- képzés és fejlesztés;
- operatív együttműködés;
- kölcsönös segítségnyújtás;
- információcsere;
- határon átnyúló akciók;
- a határon átnyúló akciók további előírásai;
- összekötő tisztviselők;
- statisztikák.

Az adatvédelem schengeni értékelése 2006. március 05-től 07-ig zajlott le Magyarországon, ezen belül az érdemi ellenőrzés lefolytatására 2006. március 6-án került sor az alábbi helyszíneken:

- Budapest, az adatvédelmi biztos⁴ irodájában;
- Budapest, Rendőrségi Igazgatási Központ épületében.

Az ellenőrzés által érintett területek:

- az adatvédelem jogi alapja és szervezeti környezete;
- adatalanyok és panaszkezelés;

² SCH/Com-ex (98) 26 def

³ például hazánkat érintően: 15275/04 SCH-EVAL 70 COMIX 718 és 7638/2/05 SCH-EVAL 20 COMIX 200

⁴ a Magyar Országgyűlés Adatvédelmi Biztosa

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

- felügyeleti szerep (ellenőrzés);
- technikai biztonsági követelmények;
- az adatvédelem és vízumkiadás összefüggései;
- nemzetközi együttműködés (más adatvédelmi szervezetekkel való együttműködés);
- társadalmi tudatosítás (információs politika).

A szárazföldi határokat értékelő bizottság 2006. május 19. és 27. között az alábbi helyszíneken hajtotta végre ellenőrzését:

- Nagykanizsai Határőr-parancsnokság, Letenyei Határállomás – 2006. május 19. és 20.
- Kiskunhalasi Határőr-parancsnokság, Kelebiai és Szegedi Határállomás – 2006. május 22. és 23.
- Orosházi Határőr-parancsnokság, Nagylaki és Biharkeresztesi Határállomás – 2006. május 23. és 24.
- Nyírbátori Határőr-parancsnokság, Csengeri, Beregsurányi és Záhonyi Határállomás – 2006. május 25. és 26.

Az általános információk

- stratégia,
- szervezeti (funkcionális) szerkezet,
- működési hatékonyság,
- kockázatelemzés, hírszerzés és adatáram kezelés,
- nyomozás és idegenrendészet,
- személyzet és oktatás,
- újra-bebocsátás, kiutasítás és illegális bevándorlás, a fuvarozók felelőssége, ellenőrzésén túl megvizsgálták az adott helyszínre vonatkozó specialitásokat (infrastruktúra és felszereltség, ellenőrzések és eljárások).

A szakértői munkacsoportok által a légi határok ellenőrzésére 2006. június 22. és 24. között került sor, az értékelő bizottság két helyszínre látogatott el: Budapest Ferihegy Nemzetközi Repülőtér és Debreceni Nemzetközi Repülőtér.

Magyarország tekintetében nem volt szükség újabb látogatásra⁵, és az IB-Tanács 2006. december 4–5-én elfogadott következtetéseiben felvázolt ajánlások alapján hozott intézkedésekről szóló, Magyarország által a schengeni értékelő munkacsoportnak nyújtott beszámolót megfelelőnek minősítették.⁶

A 2007. év a csatlakozás előtti a SIS/SIRENE értékelésre és a SISone4all rendszer alkalmazásának ellenőrzésére való felkészülés jegyében telt. Az érintett minisztériumok felkészülése a teljes jogú schengeni tagságig hátralévő feladatokról szóló 2019/2007. (II.6.) Kormány határozat alapján folyt.

A Schengeni Információs Rendszer célja, hogy a tagállamok által szolgáltatott információk felhasználásával, a belső határokon történő ellenőrzés megszüntetése után se romoljon a korábbi szintű közrend és közbiztonság ideértve a nemzetbiztonságot is, és segítse a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések alkalmazását. A SIS létrehozását és a működését az 1990-ben megszületett Schengeni Végrehajtási Egyezmény írta elő. A kialakítása óta folyamatosan fejlesztették a SIS-t, azonban a csatlakozó és csatlakozni kívánó államok száma megköveteli egy újabb, nagyobb kapacitású, modernebb rendszer létrehozását a SIS II-t. A második generációs rendszer 2007. évi bevezetése azonban több probléma miatt, többször átütemezésre került, így legkorábban 2009. első felében kezdhetne volna meg működését.

⁵ a többi csatlakozni kívánó tagállam esetében 2007-ben kivétel nélkül meg kellett ismételni valamelyik (több) ellenőrzést: Cseh Köztársaság (légi határok, július), Észtország (adatvédelem, március; szárazföldi határok, május; légi határok, szeptember), Lengyelország (szárazföldi határok, május; légi határok, szeptember), Lettország (légi határok, szeptember), Litvánia (szárazföldi határok, május; légi határok, szeptember), Málta (rendőrségi együttműködés, május; vízumok, augusztus; légi és tengeri határok, szeptember), Szlovénia (légi határok, július), Szlovákia (adatvédelem, március; szárazföldi határok, június; légi határok, szeptember).

⁶ Sajtóközlemény – A Tanács 2827. üléséről Brüsszel 2007. november 8-9. Bel- és Igazságügy Az új tagállamok schengeni értékelésének áttekintése – A Tanács következtetései I. sz. melléklet

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/07/253&format=HTML&aged=1&language=HU&guiLanguage=en>

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

Mivel azonban a 2004-ben uniós taggá vált államok következetesen a SIS II megvalósítására készültek, ezért annak késedelme miatt 2009-nél korábban nem valósulhatott volna meg a csatlakozás. Az eredeti 2007. évi határidő betartása érdekében Portugália javaslatot tett, hogy az új tagállamok a jelenlegi SIS adatbázishoz csatlakozzanak, felajánlva nemzeti rendszerszoftverének másolatát. A Bel- és Igazságügyi Tanács 2006. decemberében jóváhagyta a javaslatot, az új tagok 2007. évi csatlakozása megvalósulhatott. A rendszer neve SISone4All (SIS I+) lett.

Az ellenőrzésekre való felkészülés folyamatát és az ellenőrzések végrehajtását részletesebben a magyar rendőrség tekintetében mutatom be.

A schengeni csatlakozással és az abból fakadó rendészeti és együttműködési feladatokkal foglalkozó európai uniós és nemzeti normákban meghatározottak végrehajtásához szükséges felkészülés, a korábban lezajlott átvilágítások (amelyekben részt vettek magyar tisztviselők is) során tett ajánlások és az abból származó feladatok végrehajtása, továbbá a SIS átvilágítás sikeres teljesítése érdekében 2007. április 20-án az országos főkapitány által jóváhagyott feladatterv került kiadásra. Az abban meghatározott feladatok célja az volt, hogy a rendőrség a megjelölt határidőre olyan felkészült személyi állománnyal és felszereltségi szinttel rendelkezzen, amelynek megléte elengedhetetlen feltétele a teljes körű schengeni működésnek. A felkészülési feladatok végrehajtása érdekében projektszervezet került létrehozásra. A feladatterv öt területen határozott meg feladatokat: információtechnológia, jogalkotás, közbiztonsági és bűnügyi szakterület, oktatás, általános felkészülési feladatok. Ezek többsége végre lett hajtva. Néhány vonatkozásában a nemzetközi vagy hazai jogi háttér hiánya akadályozta a végrehajtást (pl. körözési szabályzat frissítése, szlovén-magyar Közös Kapcsolattartási Szolgálati Hely), több tekintetben pedig szervezeti átalakítások miatt kellett eltérni az eredetileg meghatározottaktól.

A magyarországi nemzeti IT megoldás központi eleme a Portugália által SISone4All projekt keretében felajánlott N.SIS klón alapján továbbfejlesztett Körözési Információs Rendszer. Az N.SIS rendszer adatbázisa (N.Copy) nemcsak a magyar jelzéseket tartalmazza, hanem az többi tagállam összes bevitt jelzéseit is, a SIS I+ megoldásnak megfelelően. A SISone4All megvalósítása érdekében a szükséges technikai eszközök beszerzése és az alkalmazásfejlesztéshez szükséges közbeszerzési eljárások lebonyolításra kerültek. Az érintett két rendszer – körözési-információs rendszer (HERMON) és SIRENE ügyviteli rendszer (MONDOC) – a portugál megoldás érdekében történő továbbfejlesztése megtörtént. A Schengeni Információs Rendszer rendvédelmi szervek számára biztosított hozzáférése 2007. szeptember 1. óta „éles” üzemben működik, 2007. november elején állt rendszerbe a NEBEK (SIRENE iroda) új elektronikus ügykezelőrendszere.

A rendőri állomány képzése 2003-ban kezdődött a schengeni rendszerre vonatkozó alapszintű képzéssel, ezt folytatni volt szükséges, teljes körű oktatást kellett biztosítani a rendszer alkalmazói, kiemelten a SIRENE iroda állománya számára. A szakmai felkészülés a Schengen Alapból finanszírozott képzésekre épült, elsősorban mentori típusú „train the trainers” módszerrel. Ennek keretében 2007. április-május hónapokban mintegy 400 fő részesült SIS képzésben. A kijelölt állomány részére az alábbi általános és speciális az adott állomány munkájához szorosan kapcsolódó elméleti és gyakorlati ismeretek kerültek átadásra:

- a schengeni rendszer működésének alapelvei, a vonatkozó közösségi joganyagok és dokumentumok,
- a Schengeni Végrehajtási Egyezmény tartalma, és a rendőrség feladatai,
- a Schengeni Információs Rendszer (SIS) felépítése, működése,
- SIRENE együttműködés rendszere, működése feladatai,
- Magyarország schengeni felkészültségének helyzete, az eddigi eredmények, problémák, a teljes jogú csatlakozás legfontosabb állomásai,
- a rendőrség aktuális feladatai, a schengeni felkészülés rendőri szempontból értékelt helyzete, követelményei,
- az Integrált Vezetési Központ működése, a mélységi ellenőrzések rendszere,

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

- a Rendőrség és a Határőrség közötti együttműködés,
- az Egységes Digitális Rádiórendszer (EDR) kialakítása működése,
- a schengeni ellenőrzések tapasztalatai,
- speciális, adott állománycsoportra vonatkozó schengeni feladatok,
- okmány- és idegenrendészeti ismeretek.

A mentorok a megszerzett ismereteket (amelyekből az IRM Oktatási Főigazgatóság ILIAS programjának alkalmazásával vizsgáztak) a segédanyagok (CD, munkafüzet) felhasználásával június-július hónapban tovább oktatták az őket delegáló szervek személyi állományának. Az általuk tartott oktatás tartalmát, hatékonyságát az előzetesen leadott képzési menetrend alapján, a helyszínen is ellenőrizték a SIRENE iroda és az ORFK Oktatási Igazgatóság munkatársai.

Az általános schengeni felkészítést szolgáló oktatáson kívül célirányos képzések folytak több speciális állománycsoportnak is (okmányszakértők, ügyeletesek, szolgálatparancsnokok). A szakmai felkészítés mellett a rendelkezésre álló támogatási keretösszeg terhére a rendőrség részéről összesen 280 fő idegen nyelvi képzésére került sor.

A szeptemberi SIS értékelésre történő felkészülés részeként az országos rendőrfőkapitány 2007. augusztus 23-án kelt körlevele a teljes állomány vonatkozásában további ismeretfrissítő oktatásokat és ellenőrzéseket rendelt el. Az elrendelt előellenőrzésekre 2007. szeptember 4-15. között került sor. Az ellenőrzések keretén belül több esetben tartottak oktatást és konzultációt is. A helyszínek kiválasztása az uniós értékelés során biztosan ellenőrzésre kerülő szerveken felül az ún. meglepetés látogatás lehetséges helyszínei közül történt. Az érintett szervek az ellenőrzés időpontjáról tájékoztatást kaptak annak érdekében, hogy a lehetőség szerint minél nagyobb számban biztosítsák azoknak a jelenlétét, akik a szeptember 15-25. közötti hivatalos ellenőrzés idejében is szolgálatban lesznek.

Az ellenőrzések 45 helyszínen történtek meg, és az alábbi területekre irányultak:

- a schengeni dokumentáció rendelkezésre állása nyomtatott és/vagy elektronikus formában;
- a schengeni együttműködésben érintett társszervek elérhetősége;
- az ügyeletek schengeni felkészültsége (lekérdezés, találatkezelés, a közterületi állomány segítése/utasítása) és informatikai ellátottsága;
- egy közterületi járőr és/vagy váltásparancsnok schengeni felkészültsége (ellenőrzési lehetőségek és kötelezettségek, Schengen korong alkalmazása, teendők schengeni találat esetén);
- az ellenőrzött szerv körözés felviteli gyakorlatának függvényében egy nyomozó vagy a körözési előadó schengeni felkészültsége (körözés elrendelés, körözés felvitel, lekérdezés).

Az előellenőrzés során megállapították, hogy az állomány schengeni felkészültsége az augusztusban elrendelt további képzéseknek megfelelően jelentősen javult, a feltárt hiányosságok pótlása (elméleti, technikai eszközök) még a hivatalos ellenőrzés előtt megtörtént.

A schengeni kommunikációval kapcsolatban az ORFK honlapján kialakításra került egy, a schengeni csatlakozással kapcsolatos információkat tartalmazó menüpont, a belső kommunikáció érdekében pedig az Intranet belső hálózaton lett elhelyezve részletes schengeni dokumentáció. A lakosság tájékoztatásául a minisztériumból 100.000 db. prospektust kapott az ORFK, amelyek a kapitányságokra és őrsőkre lettek kiküldve. Az Adatvédelmi Biztos Irodájának kérésére a rendőrség közreműködött az állampolgárokat a Schengeni Információs Rendszerrel kapcsolatosan őket megillető jogokról és azok gyakorlásának módjáról tájékoztató kiadványok terjesztésében.

A fentiekre alapján elmondható, hogy a magyar rendőrség felkészülten várta a Schengeni Értékelő Bizottság ellenőrzését.

A korábban ismertetett felkészülési feladatok után 2007. szeptember 21-25. között került sor az értékelési látogatásra. A delegáció mellett az állandó szakmai kísérői feladatokat az ORFK schengeni felkészülési koordinátora és a SIRENE Iroda vezetője látta el. A helyszíni látogatás érintette a SIS keretében történő együttműködésben részt vevő valamennyi szervet, hatóságot illetve tárcát. Az egyes helyszíneken tervezett előadások angol nyelvű prezentációi szeptember

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

tember 3-án megküldésre kerültek a brüsszeli Schengeni Értékelő Munkacsoport (SCHEVAL Munkacsoport), valamint a vezető szakértő részére.

Az értékelés során a Rendőrség részéről⁷ a SIRENE Iroda, a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság és egy előre nem ismert (meglepetés látogatás helyszíne) rendőrkapitányság ellenőrzésére került sor. A kijelölt vezetők általi prezentációkat követően került sor az állomány (vezetői és beosztotti) interjúvolására.

Az ellenőrzés által érintett területek:

- Schengeni Információs Rendszer;
- a SIRENE iroda;
- adatkezelés.

A Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről szóló 2007. évi CV. törvény jelöli ki a SIS-t alkalmazó hatóságokat. Az N.SIS informatikai központjának (N.SIS Hivatal) feladatait a Kormány által kijelölt szerv a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEK KH) látja el, a nemzeti SIRENE Iroda feladatait a rendőrség Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ egyik egysége⁸ végzi. 2007. szeptember 21-én ennek a két szervnek az ellenőrzése zajlott le.

A délután a SIRENE Iroda ellenőrzésére került sor annak elhelyezési körletében. A résztvevők a SIRENE Iroda kijelölt állománya mellett a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ igazgatója, a nemzetközi bűnügyi együttműködésben érintett társosztályok vezetői, a KEK KH, az IRM Oktatási Főigazgatóság, az Informatikai és Műszaki Főosztály, az Elemző és Koordinációs Igazgatóság, valamint a körözési információs rendszer és a NEBEK ügykezelő rendszer Schengen orientált fejlesztésében közreműködő külső vállalkozók képviselői voltak jelen.

A szakmailag megfelelően előkészített prezentáció és az azt követő kérdések megválaszolása (főként az informatikai és bűnügyi adatkezelésre vonatkoztak) mellett sor került a SIRENE Iroda ügyeletének és ügyintézői állományának ellenőrzésére. Az általános kérdéskörön (jogi háttér, hatáskör, nyelvtudás stb.) felül a biztonsági szempontok, a képzés, és az adatelhelyezés (jelzések elhelyezése, módosítása, törlése, a találat utáni teendők, az adatminőség, statisztika) témákat érintették. A feszített program miatt a képzésre vonatkozó dokumentáció elektronikus úton került átadásra.

Szeptember 22-én délután a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságra látogatott az ellenőrző bizottság. A főkapitányságon a részükre megtartott prezentáció és az azt követő kérdések megválaszolása után a bizottság megtekintette a Szegedi Rendőrkapitányságot. Itt a kapitányság közterületi állományának, illetve a megye és a város integrált ügyeletének felkészültségét mérte fel több kisebb csoportra válvá.

A rendőri szerveknél történő ellenőrzések során - a tesztelés céljából átadott nevek, vagy rendszámok lekérdeztetése mellett - jellemzően az alábbi kérdéseket tették fel a vezetői és végrehajtói állománynak:

- Hány fő jogosult (Ön jogosult-e) a Schengeni Információs Rendszerben történő lekérdezésre és/vagy jelzésselhelyezésre?
- Hány fő részesült (Ön részesült-e) schengeni képzésben? Hány alkalommal? Milyen időtartamban?
- Történt-e már a kapitányság (az Ön) részéről jelzésselhelyezés? Ha igen, milyen cikk szerint, mi volt ennek a menete?
- Hogy lehet bevinni a speciális karaktereket (transzliteráció)?
- Hol látható, ha fegyveres vagy erőszakos személy ellen irányul a jelzés?
- Honnan tudni, ha álnevekkel vagy személyazonossággal történő visszaéléssel van dolgunk?
- Hány schengeni lekérdezés történt? Volt-e már SIS találat? Ha igen, mennyi, milyen cikk alapján?
- Mi a teendő a járőr és/vagy ügyeletes részéről az egyes cikkek alapján elért találat esetén?

⁷ A Határőrség részéről: a Szegedi Határőr Kirendeltség, Röske Határátkelőhely, Határőrség Országos Parancsnoksága, Záhony Határátkelőhely, Budapesti Határőr Igazgatóság

⁸ önálló osztály jogállású szervezeti elemként

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

- Vannak-e formanyomtatványok a találat dokumentálására, a kapcsolódó információcserére?
- Milyen technikai eszközök biztosítják az ügyelet és a közterületi állomány közötti kapcsolattartást?
- Van-e a kapitányságnak a körözési rendszerben történő lekérdezést lehetővé tevő mobil eszköze? Ha igen, mire és hogyan használják?
- Milyen gyakorlat szerint történik a külföldi állampolgárok közterületi ellenőrzése?
- A bűnözés terén milyen változások várhatók az adott régióban a schengeni térségben történő szabad mozgás következményeként?

A schengeni képzés a tapasztalataik szerint kielégítő (a közterületi állomány ismeretanyagában hiányosságot nem találtak), pozitívan nyilatkoztak a bemutatott EDR rendszerről, valamint a speciális karakterek beviteléhez felbukkanó virtuális klaviatúráról.

Szeptember 24-én délelőtt a Ferihegyi Nemzetközi Repülőtér ellenőrzése zajlott. A repülőtéren az érkezők ellenőrzését a Határőrség, a Repülőtéri Biztonsági Szolgálat, valamint a Vám- és Pénzügyőrség hajtotta végre. A Rendőrség részéről a Budapesti Határőr Igazgatóság prezentációját követően (azt kiegészítve) a Repülőtéri Biztonsági Szolgálat (RBSZ) parancsnoka adott tájékoztatást az RBSZ szervezeti felépítéséről, feladatköréről és válaszolt a felmerülő kérdésekre. Szakmai hiányosság, probléma nem merült fel.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság és a XIII. kerületi Rendőrkapitányság ellenőrzése a repülőtéri program változása miatt (a bizottság az ellenőrzését egy schengeni térségen kívülről érkező járatnál kívánta végrehajtani) szűkített időkeretben került végrehajtásra. A rendőri vezetők ennek megfelelően kivonatossan ismertették a schengeni felkészülést és az eddigi SIS használat statisztikai adatait, tapasztalatait. A végrehajtó állomány ellenőrzése módszerében és eredményében megegyezett a korábbiakkal. Elismerően nyilatkoztak a Schengen kártya kiadásáról.

2007. szeptember 25-én került sor a meglepetés látogatásokra, ezek két helyszínen zajlottak, az ORFK által javasolt Győri Rendőrkapitányságon és a bizottság által meghatározott Bicskei Rendőrkapitányságon. Az ellenőrzés a közterületi és ügyeleti állomány mellett kiterjedt a bűnügyi szakterület képviselőjére is. Az ellenőrzések eredménye a korábbiakhoz hasonlóan megfelelő volt.

A bizottság szakértőinek véleménye az volt, hogy Magyarországon a SIS hatékonyan működik, a teljesítmény az egész országban megfelelő. A SIS minden felhasználói kör számára rendelkezésre áll, és a SIRENE Iroda jól felkészült. A legtöbb végfelhasználó is jól képzett és jól felkészült. Azt tapasztalták, hogy az SIS Központi Hivatal irányítása, szervezetsége és munkája nagyon hatékony. A SIRENE munkafolyamat rendszere eredményes, és kész az Interpol és Europol üzenetek kezelésére is. Hasznos a SIRENE adatminőségi ellenőrzési tevékenysége is.

A Schengeni Értékelő Bizottság ajánlásában a rendőrséggel kapcsolatban megfogalmazottak:

- A nemzeti rendszerek támogassák a fő rekordtól az álnevekhez, illetve az onnan visszafelé történő navigációs funkciót.
- Javítani kell az álnevek különböző rendszerekben történő használatára irányuló képzéseket.
- Javítani kell a rendszer speciális karakterekkel történő használatára irányuló képzéseket.
- A nevekre történő keresésnél kevésbé kötött gyakorlat bevezetése. Lehetővé kell tenni, hogy csak a családnévre történő keresésnél is megtalálható legyen a jelzés. Alkalmazni lehetne a töredékre történő keresést is.
- A SISone4all webes kliens lehetőségeire vonatkozó ismeretek bővítése és erre az alkalmazásra vonatkozó intenzív képzések.
- A felhasználók részesüljenek további oktatásban a fegyveres és/vagy erőszakos figyelmeztetésről.
- A fegyveres és/vagy erőszakos személyre/járműre vonatkozó figyelmeztetések esetén szám helyett kiemelt/színes szöveg jelenjen meg a képernyőn.

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

Az ellenőrzött rendőri szervek felkészültsége összességében megfelelő volt. Az ajánlásokban szereplő informatikai, technikai fejlesztések a teljes jogú schengeni tagság eléréséig megvalósultak.

Az oktatások érdekében az ORFK Schengeni Felkészülési Projekt vezetője által kiadott intézkedési terv alapján elrendelt ismeretfrissítő tréning végrehajtásra került, a schengeni felkészülési felelősök és mentorok számára központi képzésre került sor, akik az ügyeleti és közterületi állomány felé soron kívül továbbították a képzés anyagát.

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján további feladatként fogalmazódott meg:

A csatlakozáshoz szükséges eredmények megtartásához és az eredményes schengeni együttműködéshez szükséges a folyamatos monitoring tevékenység, hiszen a feladatok gyakorlati végrehajtása során felmerülhetnek majd olyan kérdések, amelyekkel nem találkoztak a csatlakozásra való felkészülés időszakában.

Fontos feladat az állomány idegen nyelvi ismeretének fejlesztése, hiszen a közterületi állomány nyelvismeretének általános szintje még mindig alacsony, ami megnehezíti a külföldiekkel történő kommunikációt, a szüksége ellenőrzés végrehajtását. Az informatikai és bűnügyi adatkezelési szakterületen jártas, tárgyalóképes angol nyelvismerettel rendelkező szakemberek száma is kevés. Emiatt - ezt az értékelő bizottság is elismerte - az ellenőrzési témakörökhöz kapcsolódó problémákat, félreértéseket fordítási nehézségek is okozhatták. Áthidaló megoldásként az állomány részéről megfogalmazott igény alapján, a külföldi állampolgárokkal történő kommunikáció segítésére a SIRENE Iroda és az ORFK Közrendvédelmi Főosztály kidolgozott egy adatlapot, amely tartalmazza az ellenőrzött személy nyilatkozatához szükséges kérdéseket, illetve az egyes találatnak megfelelő közléseket. Az adatlapokat lefordították angol, német, francia, olasz, orosz, lengyel, román, cseh és szlovák nyelvre.

A bizottság által elkészített jelentés 2007. szeptember 25-26-án került a Tanács illetékes munkacsoportja, a Schengen Értékelő Munkacsoport elé tárgyalásra, a Magyarországról szóló jelentést különösebb vita nélkül elfogadták. Az Európai Unió Bel- és Igazságügyi Tanács 2007. november 08-án elfogadta az új tagállamok schengeni felkészüléséről szóló jelentést, amelyben megfogalmazták: Az érintett tagállamok összességében megmutatták, hogy kellően felkészültek a schengeni vívmányoknak mind a nem SIS-szel kapcsolatos rendelkezései, mind pedig a SIS-szel kapcsolatos rendelkezései eredményes alkalmazására. Ennek alapján adottak a 2003-as csatlakozási okmány 3. cikkének (2) bekezdésében említett – az ellenőrzések megszüntetését a szárazföldi és tengeri belső határokon 2007. december 21-től, a légi határokon pedig 2008. március 30-tól lehetővé tevő – határozat meghozatalának előfeltételei.⁹

2007. november 13-án az Európai Parlament - a Coelho-jelentés elfogadásával - is megszavazta a kilenc új tagállam csatlakozását. 2007. december 6-án a Bel- és Igazságügyi Tanács ülésén született meg a döntés az EU-hoz 2004-ben csatlakozott országok (kivéve Ciprust) teljes jogú schengeni csatlakozásáról.

FELHASZNÁLT IRODALOM

A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány http://eur-lex.europa.eu/hu/treaties/dat/12003T/pdf/hu015_l236.pdf

Berta Krisztina: Hová vezet a schengeni út? Nemzet és biztonság 2008. február

Dr. Ritecz György: Az illegális migráció és az EU csatlakozás hatása a magyar határőrizetre, Doktori (PhD) Értekezés, ZMNE 2002.

Egységes Európai Okmány

⁹ Sajtóközlemény a Tanács 2827. üléséről Brüsszel 2007. november 8-9. Bel- és Igazságügy Az új tagállamok schengeni értékelésének áttekintése – A Tanács következtetései 6. pont
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/07/253&format=HTML&aged=1&language=HU&guiLanguage=en>

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

TARI Tamás

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

Fejes-Sallai-Soós-Vájlók: Schengenre hangolva Európai Műhelytanulmányok 113. szám 2007.

Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén

Magyar Rendészettudományi Társaság: Rendészettudományi szószeret <http://www.rendeszet.hu/Rendtud.DOC>

Molnár Ágnes: A Schengeni együttműködés fejlődése Magyarország csatlakozása tükrében című szakdolgozata, Budapesti Gazdasági főiskola, Külkereskedelmi Főiskolai Kar Budapest 2008.

Sajtóközlemény a Tanács 2827. üléséről Brüsszel 2007. november 8-9. Bel- és Igazságügy Az új tagállamok schengeni értékelésének áttekintése – A Tanács következtetései I. sz. melléklet
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=PRES/07/253&format=HTML&aged=1&language=HU&guiLanguage=en>

Schengeni Megállapodás

Schengeni Végrehajtási Egyezmény

Tamás Csaba Gergely SIS one4all. Mindenkinek? Áthidaló megoldás a schengeni térség bővítéséről Európai Tükör XII. évfolyam 1. szám Budapest 2007.

Tamperétől Hágáig, Belügyi együttműködés az Európai Unióban. 2004. Belügyminisztérium

Tari Tamás: A Schengeni Információs Rendszer Magyar Rendészet VI. évfolyam 2006/3.szám

Tari Tamás: Schengen és Magyarország. Magyar Rendészet VI. évfolyam 2006/2. Budapest

Varga János: A schengeni eszme uniós biztonsági rendszerré válásának kiteljesedése és távlatai című tanulmány